

Мартинова О.М.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»

Гнучкі бюджети в системі фінансового планування банку

Важливою складовою оперативного планування в банку є процес складання і оформлення системи бюджетів, облік та контроль їх фактичного виконання, аналіз відхилень фактичних показників бюджету від планових.

Саме для своєчасного виявлення відхилень та відповідного реагування на них здійснюється контроль за виконанням бюджетів. Основним завданням бюджетного контролю є виявлення суттєвих, як позитивних, так і негативних відхилень, які потребують детального аналізу [1]. Контроль проводиться за трьома основними етапами, які зображені на рисунку 1.

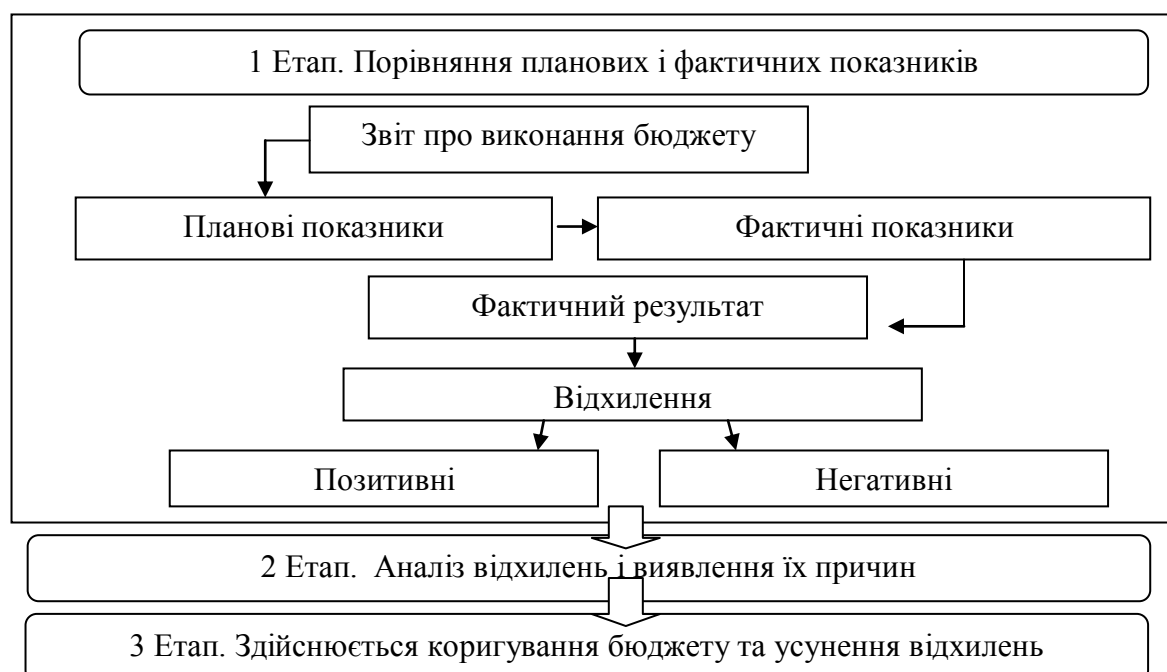

Рисунок 1 - Процедура контролю за виконанням бюджетів в банку

Аналіз, оцінка та управління відхиленнями дозволяє вчасно звернути увагу на причини відхилень, які виникають внаслідок планування, або –

діяльності і ухвалити відповідні рішення щодо їх усунення для забезпечення досягнення поставлених цілей. Звіт про виконання бюджету дає змогу здійснювати аналіз за відхиленнями, так як він містить порівняння запланованих і фактичних показників та розрахунків відхилень.

Слід зазначити, що звіт про виконання бюджету є статичним, оскільки він відображає доходи і витрати, які розраховані виходячи з очікуваного обсягу операцій. Оскільки дохід і змінні витрати залежать від обсягу операцій, але коли фактичний обсяг операцій відрізняється від запланованого, то відхилення від статичного бюджету втрачають контрольне значення. В даному випадку звіт про виконання бюджету дає відповідь чому банк замість одного очікуваного результату отримав інший, проте він не дає змоги контролювати і здійснювати управління за відхиленнями. Тому для забезпечення ефективного контролю за допомогою звіту про виконання бюджету слід зіставити фактичні результати з бюджетом, який скорегований з урахуванням фактичного обсягу діяльності. Такий бюджет має назву гнучкий, який може розраховуватися для кількох можливих обсягів операцій в межах певного періоду.

Гнучкий бюджет – це бюджет, який складений на підставі бюджетних доходів (витрат) для фактичного обсягу банківських операцій. Він може бути складений як на стадії контролю, так і у процесі планування. При плануванні він допоможе вибрати оптимальний варіант обсягу операцій, а при аналізі – оцінити фактичні результати[2].

Для аналізу необхідно попарно порівнювати статичний і гнучкий бюджет, а також гнучкий бюджет і фактичний результат. Використання гнучкого бюджету дає можливість виявити вплив різних факторів, а саме: обсяг реалізації, ціна чи витрати та дає можливість розподілити загальне відхилення на відхилення за рахунок обсягу діяльності (зіставляючи дані з статичним бюджетом) та відхилення за рахунок ціни і витрат (зіставляючи дані з фактичними результатами). Відхилення від гнучкого бюджету відображають ефективність діяльності, яка характеризує взаємозв'язок між витраченими

ресурсами і досягнутими результатами, а відхилення за рахунок обсягу діяльності – результативність, як міра досягнення поставленої мети [3].

Таким чином, аналіз фактично досягнутих результатів банку проводиться шляхом порівняння фактичних і планових показників з їх послідовним поглибленням, у процесі якого визначаються причини утворення відхилень. Для ефективного управління відхиленнями, які виникають в результаті бюджетування слід використовувати гнучкий бюджет, тому що на практиці важко передбачити обсяг операцій, а гнучкий бюджет в свою чергу включає дані фактичного обсягу операцій. Контроль управління відхиленнями на основі гнучкого бюджету забезпечить правильну оцінку реальної ситуації і тим самим дозволить вчасно внести коригування в планові показники в процесі поточної діяльності банку.

Література:

1. Бартош, О. М. Організація контролю за виконанням бюджету банку [Текст] / О. М. Бартош // Фінансовий простір. – 2013. – № 2(10). – С. 77–82.
2. Лисянська, О.О. Методичне забезпечення контролю виконання фінансового плану банку [Текст] / О. О. Лисянська // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. – № 1(13). – С. 219–223.
3. Табачук, Г. П. Управлінський облік у банках [Текст] : навч. посіб. / Г. П. Табачук; Національний банк України. – К. : УБС НБУ, 2007. – 178 с. – ISBN 978-966-368-038-5.

Мартінова, О.М. Гнучкі бюджети в системі фінансового планування банку [Текст] / О.М. Мартінова // Матеріали за 10 міжнародна научна-практична конференція «Напереднала наука новини – 2014». – Софія : «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2014. - Том 1. Икономики. - С. 34-36.